

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Закон о производњи и промету наоружања и војне опреме („Службени лист СРЈ”, бр. 41/96, „Сл. лист СЦГ”, бр. 7/2005 – др. закон и „Сл. гласник РС”, бр. 85/2005 – др. закон), донет је 1996. године када је и почела његова примена. Предметни Закон је уређивао производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме као делатност од општег интереса, планирање мера безбедности, планирање производње и промета наоружања и војне опреме, контролу квалитета производње наоружања и војне опреме и друга питања од значаја за производњу, промет и превоз наоружања и војне опреме.

Уставни основ за доношење новог Закона садржан је у одредбама члана 97. став 1. тач. 4, 6. и 9. Устава Републике Србије, којима је, између осталог, предвиђено да Република Србија уређује и обезбеђује одбрану и безбедност Републике Србије и њених грађана, систем у области економских односа са иностранством, као и производњу, промет и превоз оружја, отровних, запаљивих, експлозивних, радиоактивних и других опасних материја.

Кључни проблеми, мере и циљ овог закона

Основни разлози за доношење новог закона у овој области су успостављање стабилног контролног механизма у производњи и промету наоружања и војне опреме, стварање претпоставки за унапређење области производње и промета наоружања и војне опреме, потпуније дефинисање појмова који припадају категорији наоружање и војна опрема и њихово усклађивање са прописима ЕУ, решавање проблема привредних друштава која су у већинском државном капиталу кроз дефинисање услова и поступака за формирање групације Одбрамбена индустрија Србије, дефинисање нивоа и услова за страна улагања, дефинисање модалитета за приватизацију произвођача наоружања и војне опреме, као и начина решавања друштвеног капитала код дела привредних друштава која се баве производњом наоружања и војне опреме.

Мере за решавање кључних проблема у овом закону заснивају се на потреби успостављања контроле и унапређења области производње и промета наоружања и војне опреме са циљем остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних, економских и спољнополитичких интереса Републике Србије, њеног међународног кредибилитета и интегритета, као и развој и унапређење одбрамбене технолошке и индустријске базе Републике Србије. Циљ је остварив кроз јачање механизма контроле у сегменту планирања мера безбедности, обезбеђења и заштите у производњи наоружања и војне опреме, уређења права и обавеза произвођача, утврђивање и оцењивање усаглашености система менаџмента, процеса производње и производа са стандардима и техничким прописима, уређење начина и поступка издавања дозволе за производњу наоружања и војне опреме, обезбеђење ширег обима овлашћења надлежних органа, стварање амбијента за страна улагања и обезбеђење услова за унапређење области производње са аспекта развојних и инвестиционих улагања.

На кога ће и како највероватније утицати решења у закону

Материја чије се уређивање предлаже овим законом утицаће на рад и функционисање правних лица која се баве производњом наоружања и војне опреме. Такође, закон дефинише обавезе и овлашћења министарства надлежног за послове одбране и Војске Србије, министарства надлежног за унутрашње послове и других државних органа и организација чији делокруг рада је директно или индиректно повезан са облашћу производње и промета наоружања и војне опреме.

Највећи утицај овог закона се очекује у сегменту успостављања јачих и ефикаснијих механизма контролне и унапређење области производње и промета наоружања и војне опреме ради остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних, економских и спољнополитичких интереса Републике Србије, што значајно утиче и на њен међународни кредибилитет и интегритет.

Такође, законом се обезбеђују претпоставке за оптимистички приступ и стварање пословног амбијента оријентисаног у правцу запошљавања капацитета правних лица која се баве производњом наоружања и војне опреме, како за потребе извоза, тако и за потребе опремања Војске Србије, Жандармерије и Полиције.

У односу на ранији закон, дефиниција појма Производња наоружања и војне опреме је прецизније дата па се уводе поред раније присутних појмова и: освајање одбрамбених технологија; испитивање и усавршавање наоружања и војне опреме; демилитаризација и утилизација наоружања и војне опреме и израда техничке документације. Ово је значајно како због прецизнијег дефинисања, тако и због обухвата области производње наоружања и војне опреме.

Направљена је јасна граница између произвођача наоружања и војне опреме који припадају категорији правних лица уписаних у Регистар произвођача наоружања и војне опреме, коопераната произвођача наоружања и војне опреме који врше делатност производње подсклопова и делова наоружања и војне опреме чији обим и сложеност не захтева поседовање дозволе за производњу наоружања и војне опреме и вршиоца услуга у области производње и промета наоружања и војне опреме који могу бити и правна и физичка лица.

Кључна новина у нацрту новог закона је да се даје могућност страном улагачу да буде већински власник капитала (тј. ниво страних улагања није ограничен у правним лицима која се баве производњом наоружања и војне опреме) уз експлицитан захтев да се не може мењати намена производно-технолошких целина које служе за производњу или вршење услуга од посебног значаја за одбрану земље без сагласности надлежног органа државне управе и да се у вршењу делатности обезбеди приоритетна производња, снабдевање производима или пружање услуга од значаја за одбрану земље. Изузетак за страна улагања је направљен код произвођача наоружања и војне опреме који припадају групацији Одбрамбена индустрија Србије, што је детаљније образложено у делу Нацрта закона који садржи одредбе о Одбрамбеној индустрији Србије.

**Какве трошкове ће примена Закона створити грађанима и привреди
(нарочито малим и средњим предузећима)**

Примена овог закона неће створити посебне трошкове грађанима и привреди јер не уређује права и обавезе грађана, нити утиче на делатност правних лица, осим у делу који се односи на обавезу привредних друштава које се баве производњом наоружања и војне опреме да ускладе интерна акта и унутрашњу организацију са захтевима из закона, чиме се обезбеђује остваривање и заштита одбрамбених, безбедносних, економских и спољнополитичких интереса Републике Србије.

С друге стране, примена Закона ће створити низ нових погодности јер се кроз инвестициона улагања у привредна друштва, која су у већинском државном власништву, доприноси стварању амбијента за веће укључивање малих и средњих предузећа у креирању финалног производа, подизање нивоа компетенција кадра и способности за задовољавање строгих захтева стандарда одбране, као и јачање технолошке и одбрамбене базе тих привредних друштава.

Процена потенцијалних додатних трошкова за произвођаче наоружања и војне опреме:

1. Накнада за коришћење техничке документације у својини Републике Србије, по основу економског искоришћавања у поступку извоза произведеног наоружања и војне опреме (*Члан 9. Нацрта закона*).

– Висина наведене накнаде („ројалити“) се утврђује уговором између произвођача наоружање и војна опрема и овлашћене организације Републике Србије, која је носилац права интелектуалне својине над наведеном документацијом, на начин да се одреди проценат од продајне цене средстава, који произвођач уплаћује у буџет Републике Србије, и он се у пракси креће начелно у распону од 1 до 5%, о чему се преговара и што зависи од обима, сложености и нивоа технолошке развијености наоружања и војне опреме. Ово **није оптерећење** за самог произвођача, јер наведени проценат представља интелектуални потенцијал Војнотехничког института уграђен у току развоја средстава и произвођач га уграђује у цену производа приликом закључивања извозних уговора са купцем. То фактички значи да ову накнаду у **суштини плаћа ино-купац** производа наоружање и војна опрема. Основна идеја овог члана Нацрта закона јесте да се финансијска средства тако добијена из накнаде даље користе за унапређење истраживања и развоја нових средстава наоружања и војне опреме, што опет има позитиван ефекат највише за произвођаче наоружања и војне опреме у смислу подизања конкурентности њихових производа и нивоа способности за освајање производње нових производа који су развијени од стране Војнотехничког института. При томе, ваља нагласити да произвођачи због ограничених новчаних и истраживачко-развојних капацитета нису способни сами да одвоје финансијске и кадровске ресурсе за те намене. У последњих неколико година извоз наоружања и војне опреме се креће на нивоу од 250 до 300 милиона долара, при чему је процена Министарства одбране да се 10% до 20% средстава наоружања и војне опреме која се извозе, производе по технолошкој документацији Војнотехничког института. За уговорену накнаду од 2% у просеку, добија се да би очекивани приход од извоза наоружања и војне опрема на годишњем нивоу износио између 500.000 и 1.000.000 долара. Ова процењена средства би се даље користила за унапређење истраживања и развоја наоружања и војне опреме у Војнотехничком институту и то представља око 15 – 20% вредности средстава која се тренутно издвајају из буџета Министарства одбране за истраживање и развој.

2. Трошкови израде додатне документације која се доставља уз захтев за издавање дозволе (*Члан 19. Нацрта закона*).

– Процена је да би трошкови припреме, израде и достављања документације за произвођача наоружања и војне опреме **без уплаћене административне таксе за издавање дозволе** и уз иницијално увођење система квалитета за мало предузеће били у висини до максимално 500.000 динара по привредном субјекту. Ова процена се базира на основу досадашњег искуства и информација добијених од произвођача наоружања и војне опреме, који су у претходном периоду аплицирали за добијање дозволе. Исто тако, увођење система квалитета обезбеђује додатни бонитет привредном друштву и могућност пласмана производа захтеваног нивоа квалитета.

– Према тренутно важећој Тарифи републичких административних такси, административна такса која би се уплаћивала у процесу издавања дозволе за производњу наоружања и војне опреме износи 160.350,00 динара (Тарифни број 214).

3. Трошкови који би настали као последица обавезе поседовања Елабората о безбедности и здрављу на раду, заштити животне средине и заштити од пожара у производњи наоружања и војне опреме (*Члан 35. Нацрта закона*).

– Процена је да би трошкови припреме и израде Елабората о безбедности и здрављу на раду, заштити животне средине и заштити од пожара у производњи наоружања и војне опреме износили око 50.000,00 динара, при чему документа која улазе у садржај елабората су дефинисани као обавеза из **других закона**, односно према овом нацрту закона у процесу издавања дозволе за производњу утврђује се чињенично стање са аспекта поседовања наведених докумената, а што се вреднује у поступку оцене испуњености услова за издавање дозволе за производњу.

4. Трошкови који би настали као последица обавезе поседовања Елабората о постојећим и планираним капацитетима, техничкој и технолошкој оспособљености за производњу наоружања и војне опреме (*Члан 36. Нацрта закона*).

– Процена је да би трошкови припреме и израде Елабората о постојећим и планираним капацитетима, техничкој и технолошкој оспособљености за производњу наоружања и војне опреме износили око 50.000,00 динара. Према овом нацрту закона у процесу издавања дозволе за производњу утврђује се чињенично стање поседовања наведеног докумената, и исто се вреднује током поступка испуњености услова за издавање дозволе за производњу.

5. Трошкови који би настали као последица испуњења обавезе чувања оверене конструкционе и ремонтне документације за производњу (*Члан 53. Нацрта закона*).

– Наведена документација из члана 53. Нацрта закона представља тајни податак Републике Србије и предвиђено је да се ова обавеза дефинише кроз примену мера базираних на Уредби о посебним мерама физичко-техничке заштите тајних података („Сл. гласник РС“ бр. 097/2011). То укључује обезбеђење услова дефинисаних наведеном уредбом и трошкови спровођења ће зависити од обима и врсте документације која се чува. Процена је да би основни трошкови обухватили обезбеђење касе за одвојено чување ове документације, као и адекватно обезбеђење простора, што највећи број привредних друштава у већој мери већ поседује.

6. Трошкови који би настали као последица испуњења обавезе вођења и трајног чувања евиденције произведеног наоружања и војне опреме (*Члан 57. Нацрта закона*).

С обзиром да је наоружање и војна опрема изузетно сензитивна категорија у смислу производње, пролиферације и могуће злоупотребе, члан 57. Нацрта закона обезбеђује кључне информације за надлежне органе у циљу превенције и утврђивања злоупотреба у овој области. Трошкови вођења евиденције би били минимални, у смислу правовременог архивирања и сортирања података из документације коју привредно друштво које се бави производњом наоружања и војне опреме већ поседује. Поред наведеног, ова обавеза је такође предвиђена међународним споразумима и уговорима па се не би могла схватити као директан трошак настао као последица доношења овог закона.

7. Трошкови који би настали као последица испуњења обавезе утврђивања и оцењивања усаглашености система менаџмента и процеса са стандардима и техничким прописима од стране надлежног органа (*Члан 59. Нацрта закона*).

– Овај процес се у највећој мери већ спроводи у привредним друштвима за производњу наоружања и војне опреме, од стране надлежног органа Министарства одбране за обезбеђење квалитета (Војна контрола квалитета) или тела за оцењивање усаглашености акредитованог од стране Акредитационог тела Србије. Процес утврђивања и оцењивање усаглашености система менаџмента и процеса са стандардима и техничким прописима није обавезна али је пожељна активност. Привредна друштва која су спровела ову активност сврставају се у ред оних који су обезбедили захтевани ниво квалитета менаџмента и процеса и код којих су јасно дефинисане процедура за поступање у том сегменту. Ова чињеница помаже привредном друштву да, са аспекта критеријума за оцену испуњености услова за производњу наоружања и војне опреме, буде боље рангирано у погледу рока важења дозволе за производњу наоружања и војне опреме, те да је обезбедило неопходне предуслове у погледу квалитета на нивоу менаџмента и процеса што ствара додатно поверење код купца.

– Утврђивање усаглашености конкретног средства наоружања и војне опреме (*Члан 60. Нацрта закона*) је обавезна категорија само за оне произвођаче наоружања и војне опреме који производе за потребе Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова, служби безбедности и других државних органа и организација. За остала друштва испуњење овог услова није обавезно, али се приликом издавања дозволе за производњу наоружања и војне опреме посебно вреднује освојеност производње за потребе Министарства одбране и Војске Србије. Процена је да се трошак утврђивања усаглашености система менаџмента и производног процеса у привредном друштву креће од 100.000,00 до 600.000,00 динара зависно од сложености организације и броја запослених, као и самог стандарда који је предмет усаглашавања, а трошак утврђивања усаглашености конкретног средства наоружања и војне опреме у привредном друштву (издавање Потврде о контроли усаглашености) се креће око 0,45% од вредности уговора.

Да ли су позитивне последице доношења Закона

такве да оправдавају трошкове које ће он створити

Позитивне последице доношења овог закона су такве да доприносе ефикаснијој организацији и функционисању правних лица која се баве производњом наоружања и војне опреме, министарства надлежног за послове одбране и Војске Србије, министарства надлежног за унутрашње послове и других државних органа и организација чији делокруг рада је директно или индиректно повезан са облашћу производње и промета наоружања и војне опреме и не захтевају додатна средства нити трошкове у буџету Републике Србије.

Користи које правна лица која се баве производњом и прометом наоружања и војне опреме имају од примене новопредложених решења су следеће:

- производња наоружања и војне опреме је сврстана у делатност од општег интереса што даје могућност опремања капацитета за производњу наоружања и војне опреме машинама и опремом у складу са одбрамбеним потребама и заштиту тих капацитета од принудног извршења.
- упис привредног друштва које је добило дозволу за производњу наоружања и војне опреме у Регистар произвођача који се води у електронском облику и који је јавно доступан обезбеђује већу видљивост друштва са аспекта могућности за пласирање производа који се сврставају у групу наоружања и војне опреме како на домаћем тако и на иностраном тржишту.
- развој капацитета произвођача наоружања и војне опреме који су сврстани у Групацију одбрамбена индустрија Србије кроз Програм развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме и индиректан развој коопераната и осталих произвођача наоружања и војне опреме. Део извора финансирања Програма развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме обезбеђује се из средстава Републике Србија.
- за производњу наоружања и војне опреме у ратном и ванредном стању обезбеђују се потребне ратне материјалне резерве, при чему се средства за финансирање ових резерви обезбеђују из буџета Републике Србије. Ова средства представљају значајан извор сировина и репроматеријала у случају прекида ланца снабдевања стратешких сировина.
- подизање квалитета процеса производње и производа кроз примену мера дефинисаних законом, што директно утиче на повећање кредибилитета како произвођача наоружања и војне опреме, тако и Републике Србије према иностранцима.
- обављање производње наоружања и војне опреме уз обезбеђење одговарајуће дозволе коју издаје надлежни државни орган, сврстава привредно друштво у повољнију позицију у односу на остала привредна друштва, јер је област производње профитабилна грана у светским оквирима и највећи број технологија у овој области предњачи у односу на друге (цивилне) технологије. Процена је да Република Србија кроз производњу средстава наоружања и војне опреме остварује висок ниво девизног прилива (извоз/увоз) који се креће у опсегу од 2,2 до чак 10,0 у зависности од врсте и софистицираности средстава.
- могућност продаје удела страним инвеститорима који последњих година исказују интерес како за домаћу одбрамбену индустрију, тако и за успостављање нових капацитета те намене у Републици Србији.

- увођењем наоружања и војне опреме у наоружање Војске Србије произвођачи наоружања и војне опреме обезбеђују средства кроз испоруку наоружања и војне опреме Војсци Србије и истовремено добијају значајне референце код потенцијалних ино-купаца.

Процена је да ће свако правно лице које жели да се бави производњом и прометом наоружања и војне опреме у укупном остварити вишеструку корист у односу на укупне трошкове у процесу прибављања, одржања и продужења дозволе. Ово је поткрепљено чињеницом да се број захтева за издавање/продужење дозволе константно повећава, као и да је врло мали број субјеката који су одустали од даљег продужења једном добијене дозволе за производњу наоружања и војне опреме.

С друге стране, средства остварена кроз наплату таксе за издавање дозволе за производњу наоружања и војне опреме представљају потенцијал којим се стварају претпоставке за подизање административних и техничких капацитета ресорног министарства, већи процесни капацитет и стварање претпоставки за свеобухватнији наступ на ино-тржишта.

Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Овим законом се подстиче стварање нових привредних друштава на тржишту у области производње и промета наоружања и војне опреме, привредних друштава која пружају кооперантске услуге у предметној области, правних и физичких лица који ће вршити услуге у области производње наоружања и војне опреме и центара технолошке компетитивности чија улога ће бити јачање базичних технологија у сарадњи са техничким факултетима и институтима у циљу испуњења захтева које дефинишу одбрамбене технологије. Истовремено, развојем одбрамбених технологија и производа из категорије наоружања и војне опреме подстиче се трансфер стечених знања и иновативног потенцијала на продукцију нових решења у цивилном сектору.

Иако се на нивоу Европске уније одбрамбена технолошка и индустријска база, као област од виталног националног значаја, може изузети из примене многих ограничења која се односе на остале индустријске гране, па тако и по питању конкурентности, овим Нацртом Закона се у одређеној мери непосредно утиче на подизање конкурентности у области производње наоружања и војне опреме кроз механизме успостављања строгих критеријума за добијање дозволе за производњу наоружања и војне опреме, чиме се директно подиже квалитет и одрживост технолошке и индустријске базе одбрамбене индустрије и њен кредибилитет на домаћем и ино-тржишту. Предлогом закона су проширене могућности за страна улагања у овом индустријском сектору и створен потенцијални амбијент да се више друштава, без обзира на структуру капитала и власништво (домаће или страном), баве производњом у истој или сличној области, што недвосмислено подстиче њихову међусобну конкуренцију. Новим законом се посебно потенцира јачање капацитета малих и средњих предузећа, чији иновативни потенцијал је у већем проценту заступљен у кадровској структури и који представља значајан ослонац великим привредним друштвима који припадају Групацији одбрамбена индустрија Србије.

Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о Закону

Сви припадници Министарства одбране и Војске Србије и све заинтересоване стране изван ових структура имали су прилику да се изјасне о Нацрту закона о производњи наоружања и војне опреме.

Важно је нагласити да су у току израде Нацрта закона, који је сачинила Радна група састављена од представника Министарства одбране и Војске Србије, активно учешће узели и чланови Заједничког тела за праћење и унапређење прописа из области производње, промета, увоза и извоза контролисане робе састављеног од представника Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства спољних послова, Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства одбране, Министарства финансија – Управе царина и Безбедносно-информативне агенције, конституисаног у циљу припреме измена прописа из области спољнотрговинског пословања наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, односно производње и промета контролисане робе.

Поред поменутих, посебно је реализована активност на усаглашавању садржаја текста Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме са руководством и синдикалним организацијама из привредних друштава Одбрамбене индустрије Србије.

Прва јавна расправа о Нацрту закона о производњи и промету наоружања и војне опреме спроведена је у току 2015. године. Одбор за привреду и финансије Владе Републике Србије је Закључком: 05 Број: 011-2012/2015 од 25. фебруара 2015. године одредио спровођење јавне расправе и усвојио Програм јавне расправе о Нацрту закона о производњи и промету наоружања и војне опреме, у складу са којим је Министарство одбране у сарадњи са Привредном комором Србије спровело јавну расправу.

Јавна расправа о Нацрту закона спроведена је у периоду од 2. до 23. марта 2015. године, а у оквиру јавне расправе одржана је презентација и расправа о Нацрту закона о производњи и промету наоружања и војне опреме 6. марта 2015. године у просторијама Привредне коморе Србије.

Током јавне расправе сва заинтересована лица и институције су имале прилику да се упознају са садржајем Нацрта закона, на самој презентацији и расправи у Привредној комори Србије, преко сајта Министарства одбране: www.mod.gov.rs и Портала е-Управе где је Нацрт закона био објављен и да дају своје примедбе, сугестије и мишљења у циљу отклањања проблема уочених у практичној примени постојећег Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме, те свеукупног унапређења и усаглашавања прописа у области производње, промета, увоза и извоза контролисане робе.

Поред наведеног, Министарство одбране је одржало више консултативних састанака са Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и том приликом је постигнут висок ниво усаглашености ставова по највећем броју датих сугестија и предлога.

После спроведене јавне расправе Министарство одбране је реализовало састанак и са представницима Националног конвента о Европској унији и Центра за истраживање јавних политика. У отвореном дијалогу све стране су се сложиле са значајем успостављања јаког нормативно-правног оквира који уређује област производње и промета наоружања и војне опреме и потребом сталног унапређења кроз укључивање ширег круга организација и појединаца из цивилног сектора заинтересованих за ову проблематику. Ангажовањем Националног конвента о Европској унији и Центра за истраживање јавних политика дат је допринос процесу даљег унапређења области производње, унутрашњег промета и транспорта наоружања и војне опреме кроз изналажење најбољих и за праксу примењивих решења, а низ корисних сугестија и предлога уграђен је у текст Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме. Закључено је такође да постоји потреба да се настави заједничка сарадња у фази усаглашавања Нацрта закона са ресорним министарствима и каснијој припреми Предлога закона у току скупштинске процедуре, све у циљу стварања што повољнијег амбијента за његову имплементацију након усвајања.

Министарство одбране је анализирано све добијене примедбе, предлоге и сугестије добијене од учесника у јавној расправи, од независних институција, појединаца и организација из цивилног сектора и израдило измењени текст Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме, измењено образложење Нацрта закона и Извештај о спроведеној јавној расправи о Нацрту закона о производњи и промету наоружања и војне опреме.

Министарство одбране је такође, у директном контакту са надлежним лицима из Републичког секретаријата за законодавство, извршило усаглашавање ставова по питању текста Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме. На основу препорука тог Секретаријата још једном су у сарадњи са Министарством финансија и Министарством привреде преиспитане одредбе Нацрта закона које се односе на начин и поступак приватизације друштвеног капитала у привредним друштвима из Групаације Одбрамбена индустрија Србије и одредбе које се односе на страна улагања и поред чињенице да ова министарства нису имала примедбе у претходном међуресорном усаглашавању. Сходно датим сугестијама, Министарство одбране је у поновљеној процедури прибавило позитиван став Министарства финансија, а са Министарством привреде (Сектор за приватизацију и стечај) обављене су додатне консултације у делу који се односи на поступак приватизације произвођача наоружања и војне опреме и начин преузимања власничких права на друштвеном капиталу. Након консултација израђен је кориговани текст предметног прописа.

Извршено је усаглашавање предложених решења у Нацрту Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме са усвојеним изменама и допунама Закона о приватизацији и Закона о улагањима.

Избори на нивоу РС и прекид рада Народне скупштине у првој половини 2016. године утицали су да се цела процедура усвајања Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме понови. Након формирања нове Владе и усаглашавања спорних чланова Нацрта закона са Министарством привреде, покренута је активност на поновљеном поступку јавне расправе.

Сходно томе, у поновљеном поступку Одбор за привреду и финансије Владе Републике Србије донео је Закључак 05 Број 011-8772/2016-1 од 23.09.2016. године којим се одређује спровођење јавне расправе о Нацрту закона о производњи и промету наоружања и утврђује Програм јавне расправе о нацрту закона о производњи и промету наоружања и војне опреме.

Програмом јавне расправе је превиђено да Министарство одбране спроведе јавну расправу на начин да се текст Нацрта закона постави на интернет презентацији Министарства одбране: www.mod.gov.rs и на порталу е-управе што је и учињено.

Јавна расправа о Нацрту закона спроведена је у периоду од 26.09.2016. године до 16.10.2016. године.

Предлози, сугестије и примедбе на текст Нацрта закона достављени су путем поште и електронским путем, а односиле су се највећим делом на захтев да се прецизније и потпуније дефинишу поједини појмови, да се продужи временски период важења дозволе за производњу за привредна друштва из Групаације Одбрамбена индустрија Србије, да се у оквиру појма промет и транспорт обухвати промет и транспорт изван земље, да се у закону користи термин „Безбедност и здравље на раду“, да се прецизније дефинише појам „Посебна организација у складу са унутрашњим актима тих органа и организација“, „Губитак производне способности“ и „Екстерни фактор“.

Радна група за израду Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме размотрила је све писане примедбе и предлоге који су Министарству одбране достављени у току јавне расправе и исте поставила на интернет презентацији Министарства одбране: www.mod.gov.rs и на порталу е-управе.

Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем Закона намерава

Ради спровођења овог закона донеће се одговарајући прописи за његово извршење и предузеће се неопходне организационе и техничке мере.

Законом је предвиђено доношење више подзаконских аката којима се прописује:

- Начин уписа и вођења Регистра правних лица овлашћених за обављање послова производње наоружања и војне опреме (надлежност Министарства одбране);
- Утврђивање критеријума за оцену испуњености услова за производњу наоружања и војне опреме (надлежност Министарства одбране);
- Начин издавања и изглед обрасца дозволе за производњу наоружања и војне опреме и начин вођења Евиденције о издатим и одузетим дозволама за производњу наоружања и војне опреме, одбијеним захтевима за издавање дозволе и извршеном надзору (надлежност Министарства одбране);
- Услове и поступак формирања, припадност, начин управљања и друга питања од значаја за рад и функционисање Групаације Одбрамбене индустрије Србије (Влада РС на предлог Министарства одбране);

- Начин утврђивања и оцењивања усаглашености система менаџмента, процеса производње наоружања и војне опреме и израђеног наоружања и војне опреме (надлежност Министарства одбране);
- Начин и поступак издавања одобрења за транспорт наоружања и војне опреме (надлежност Министарства унутрашњих послова).

Влада и други органи државне управе ће у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона донети подзаконска акта за његово спровођење.

По доношењу акта којим се уређује начин уписа и вођења Регистра правних лица овлашћених за обављање послова производње наоружања и војне опреме створиће се могућност за вођење Регистра у електронском облику, а подаци у њему ће бити јавно доступни преко интернет странице Министарства одбране.

Правно лице које поседују дозволу за производњу наоружања и војне опреме добијену по старом закону, у обавези је да усклади своја општа акта са одредбама новог закона и у прописаном року од девет месеци од дана ступања на снагу закона поднесе захтев за издавање дозволе за производњу наоружања и војне опреме у складу са чланом 19. закона.

Правно лице које поседују дозволу за производњу наоружања и војне опреме добијену по старом закону, које у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона не усклади своја општа акта и не прибави дозволу за производњу наоружања и војне опреме у складу са одредбама новог закона, престају да важе права из појединачних аката којим је одобрено обављање делатности производње наоружања и војне опреме.

За спровођење овог закона надлежна је Управа за одбрамбене технологије Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране, уз помоћ осталих релевантних субјеката Министарства одбране и Војске Србије.

Процес издавања дозволе укључује следеће субјекте:

- *Управа за одбрамбене технологије* - носилац активности око издавања дозволе за производњу наоружања и војне опреме,
- *Војнобезбедносна агенција* - даје своје мишљење о привредном субјекту са безбедносног аспекта и одговорна је, у оквиру својих надлежности, за адекватну безбедносну проверу лица,
- *Војнотехнички институт* – даје представника стручне комисије за вршење надзора, који цени стање привредног друштва са аспекта капацитета за истраживање и развој,
- *Војска Србије* – даје представника стручне комисије за вршење надзора, који цени стање привредног друштва са аспекта могућности провредног друштва да задовољи тактичко-техничке захтеве Војске Србије за обезбеђењем наоружања и војне опреме и усаглашености произведеног наоружања и војне опреме са захтевима квалитета,

- *Војна контрола квалитета* – даје представника стручне комисије за вршење надзора, који цени стање привредног друштва са аспекта утврђивања и оцењивања усаглашености са стандардима и техничким прописима система менаџмента, процеса и произведеног наоружања и војне опреме,
- *Министарство унутрашњих послова* – даје представника стручне комисије за вршење надзора, који цени стање привредног друштва са аспекта испуњености услова за производњу производа који спадају у категорију оружја сходно Закону о оружју и муницији.

Према извештају комисије и вредновању критеријума, а након позитивног става Војнобезбедносне агенције, припрема се нацрт дозволе за потпис министра одбране. Након потписивања, дозвола се издаје правном лицу које се евидентира у Регистар произвођача наоружања и војне опреме. Све ове активности се у већој мери већ врше у оквиру редовног пословања наведених организационих јединица МО, тако да нема посебних (нових) финансијских издатака по основу примене новог закона у односу на постојеће.

Сам Регистар произвођача није посебно захтеван у смислу потребних додатних техничко-технолошких капацитета и исти ће изградити надлежна организациона јединица из састава Војске Србије (Управа за телекомуникације и информатику - Центар за командне информационе системе и подршку) у оквиру редовних планираних задатака, а према захтеву Управе за одбрамбене технологије.

За спровођење овог закона планирано је одређивање једног лица на нивоу Управе за одбрамбене технологије, које ће се бавити послом праћења и издавања дозвола за производњу наоружања и војне опреме (што већ постоји у формацији Управе за одбрамбене технологије Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране), као и запошљавање додатног лица, које ће бити администратор свих база података о произвођачима наоружања и војне опреме према следећем:

- Евиденција о издатим и одузетим дозволама за производњу наоружања и војне опреме, одбијеним захтевима за издавање дозволе и извршеном надзору,
- Преглед наоружања и војне опреме које се производи код произвођача наоружања и војне опреме,
- Преглед техничке документације за производњу наоружања и војне опреме и својина над истом,
- Предлог производног програма за период од 5 година,
- Преглед уговора о извозу и увозу наоружања и војне опреме,
- Финансијски показатељи о пословању произвођача наоружања и војне опреме у периоду претходне три године,
- Преглед унутрашњих организационих јединица, број и структура запослених,
- Преглед документације о способности за обезбеђење квалитета наоружања и војне опреме,
- Евиденција о капацитетима за производњу наоружања и војне опреме,

- Преглед планова изградње производних, испитних и ремонтних постројења,
- Преглед планова прибављања машина, опреме, специјалних алата, технологије и техничке документације за производњу наоружања и војне опреме у миру, ратном и ванредном стању,
- Преглед планова изградње магацина за складиштење произведеног наоружања и војне опреме, репроматеријала, сировина, експлозивних и запаљивих материја,
- Преглед планова обезбеђења сировина и репроматеријала за потребе мира, ратног и ванредног стања.

Међуинституционална сарадња на нивоу Министарства одбране по питању спровођења закона је већ успостављена и иста представља устаљен процес према постојећем закону. Нови закон неће донети битније измене у сарадњи на нивоу Министарства одбране.

Међуинституционална сарадња на нивоу Републике Србије по питању спровођења закона у делу који се односи на страна улагања успоставиће се на бази иницијативе и достављања упита од стране Министарства одбране осталим надлежним органима и прибављање ставова и мишљења ресорних министарстава у циљу припреме и доношење одлуке Владе о прихватању или одбијању захтева страног улагача (*чл. 12. и 13. Нацрта закона*).

Међуинституционална сарадња на нивоу Републике Србије по питању приватизације државног капитала код произвођача наоружања и војне опреме се спроводи преко ресорног министарства (Министарство привреде), при чему се Министарство одбране појављује као субјект који упућује предлог Влади. Влада иницијативу за покретање поступка приватизације доставља Министарству привреде на даљу реализацију у складу са Законом о приватизацији.

Исто тако, Нацртом закона је предвиђена приватизација друштвеног капитала код произвођача који припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије подржављењем (члан 44. Нацрта закона), односно да Влада донесе акт којим ће Република Србија преузети власничка права на друштвеном капиталу, уз обавезу да обезбеди средства за унапређење капацитета за производњу наоружања и војне опреме у привредним друштвима која припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије, у складу са Програмом развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме, минимално у висини процењене вредности друштвеног капитала. Тачна укупна вредност ових средстава се може утврдити тек након извршеног пописа и процене фер тржишне вредности целокупне имовине, обавеза и капитала са стањем на дан 31. децембар претходне пословне године, а у складу са законом којим се уређује рачуноводство и међународним рачуноводственим стандардима. С обзиром да је у току процес конверзија дуговања у капитал поверилаца у привредним друштвима из Групације Одбрамбена индустрија Србије, очекује се смањење заступљености друштвеног капитала у односу на укупан капитал. Тренутна укупна вредност уписаног друштвеног капитала у 7 привредних друштава одбрамбене индустрије која послују са већинским државним/друштвеним капиталом износи око 66,5 милиона евра.

Приватизација друштвеног капитала код произвођача наоружања и војне опреме који не припада Групацији се решава на начин да Министарство одбране доставља Министарству привреде предлог за покретање иницијативе за приватизацију друштвеног капитала код те категорије произвођача. На основу добијеног предлога, Министарство привреде покреће иницијативу за приватизацију друштвеног капитала код произвођача наоружања и војне опреме који не припада Групацији у складу са одредбама Закона о приватизацији.

Носилац припреме акта Владе којим се формира Групација Одбрамбена индустрија Србије је Министарство одбране. Такође, Министарство одбране је носилац припреме Предлога програма развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме који припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије и Програма развоја одбрамбене технолошке и индустријске базе Републике Србије. У припреми акта Владе и предлога програма Министарство одбране прибавља мишљења Министарства привреде и Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

У иницијалном периоду Групација Одбрамбене индустрије Србије неће имати статус правног лица. Интенција је да се, у почетној фази, за привредна друшта која послују са већинским државним капиталом, обезбеди мањинско страном улагање, дугорочна консолидација уз постепену докапитализацију, јачање технолошке и материјалне базе и смањење државног капитала у складу са зрелашћу организације. У каснијим фазама тежиће се постепеном формирању чвршће управне структуре и удруживању капацитета на интересној основи како би се кроз корпоративно деловање створили капацитети способни да производе и финализују сложене системе што ће омогућити укључивање великог броја домаћих коопераната и смањење технолошке зависности од увоза.

Програмом развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме који припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије дефинисали би се инвестициони пројекти који треба да обезбеде развој и производњу финалних производа од стратешког интереса за систем одбране, повећају извозни потенцијал Републике Србије и спрече дуплирање производних капацитета произвођача наоружања и војне опреме у већинском државном власништву.

Програмом развоја одбрамбене технолошке и индустријске базе Републике Србије треба да се израде технолошке мапе поседујућих и недостајућих одбрамбених технологија, као и потребе за базичним технологијама неопходним за успостављање и даљи развој одбрамбених технологија.

Мере за праћење остваривања зацртаних циљева ће спроводити Министарство одбране кроз анализе база података о капацитетима и података о пословању, вредности производње и вредности извоза наоружања и војне опреме, а ради утврђивања степена достизања зацртаног циља унапређења индустријске и технолошке базе одбрамбене индустрије као високопрофитабилног сегмента у Републици Србији.

На основу члана 41. став 10. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 - пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11 и 30/13), Министарство одбране објављује

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ О НАЦРТУ ЗАКОНА О ПРОИЗВОДЊИ И ПРОМЕТУ НАОРУЖАЊА И ВОЈНЕ ОПРЕМЕ

Одбор за привреду и финансије Владе Републике Србије донео је Закључак 05 Број 011-8772/2016-1 од 23.09.2016. године којим се одређује спровођење јавне расправе о Нацрту закона о производњи и промету наоружања и утврђује Програм јавне расправе о нацрту закона о производњи и промету наоружања и војне опреме.

Програмом јавне расправе је превиђено да Министарство одбране спроведе јавну расправу на начин да се текст Нацрта закона постави на интернет презентацији Министарства одбране: www.mod.gov.rs и на порталу е-управе што је и учињено.

Јавна расправа о Нацрту закона спроведена је у периоду од 26.09.2016. године до 16.10.2016. године.

Предлози, сугестије и примедбе на текст Нацрта закона достављени су путем поште и електронским путем, а односиле су се највећим делом на захтев да се прецизније и потпуније дефинишу поједини појмови, да се продужи временски период важења дозволе за производњу за привредна друштва из групације Одбрамбена индустрија Србије, да се у оквиру појма промет и транспорт обухвати промет и транспорт изван земље, да се у закону користи термин „Безбедност и здравље на раду“, да се прецизније дефинише појам „Посебна организација у складу са унутрашњим актима тих органа и организација“, „Губитак производне способности“ и „Екстерни фактор“.

Радна група за израду Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме размотрила је све писане примедбе и предлоге који су Министарству одбране достављени у току јавне расправе.

Преглед свих примедби и сугестија дат је у табеларном прегледу у прилогу овог извештаја.

ПРИМЕДБЕ И ПРЕДЛОЗИ КОЈИ НИСУ ПРИХВАЋЕНИ

- **Предлог да се у члану 3. став 21. допуни дефиниција промета тако да иста садржи додатак који гласи „промет је и продаја наоружања и војне опреме у иностранству” није прихваћен.**

Образложење:

Промет наоружања и војне опреме изван земље регулишу се посебним законом који уређује област извоза и увоза наоружања и војне опреме, а Нацрт закона о производњи и промету наоружања и војне опреме третира промет у земљу.

- **Предлог да се у члану 3. став 22. допуни дефиниција транспорта тако да иста садржи додатак који се односи на „транспорт ван земље” није прихваћен.**

Образложење:

Транспорт наоружања и војне опреме изван земље није предмет обухвата Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме. Закон уређује транспорт наоружања и војне опреме у земљи.

- **Предлог да се у складу са одредбама члана 13. став 2. заштити тржишна позиција привредних друштава која припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије према изнетој формулацији: „Водити рачуна и о постојећим предузећима Групације у смислу заштите тржишта.“ није прихваћен.**

Образложење:

У складу са чланом 82. Уставне повеље економско уређење у Републици Србији почива на тржишној привреди, отвореном и слободном тржишту, слободи предузетништва, самосталности привредних субјеката и равноправности приватне и других облика својине.

У складу са чланом 83. Уставне повеље дефинисано је да је предузетништво слободно, као и да се предузетништво може ограничити законом, ради заштите здравља људи, животне средине и природних богатстава и ради безбедности Републике Србије.

Уважавајући наведене одредбе Уставне повеље дефинисан је и положај привредних друштава која припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије.

- **Предлог да се чланом 16. став 1. предвиди да се дозвола за производњу наоружања и војне опреме за привредна друштва из Групације Одбрамбена индустрија Србије издаје на период дужи од 5. године (нпр. 10 година) није прихваћен.**

Образложење:

У члану 16. став 1. дефинисан је рок важења дозволе за производњу наоружања и војне опреме до пет година с тим да се исти може продужити у поновљеној процедури. Досадашњи Закон није предвиђао ограничавање периода на који се издаје дозвола за производњу наоружања и војне опреме, али је пракса налагала потребу дефинисања временског периода важења дозволе и периодичног стицања увида у производне капацитете произвођача према одређеној динамици.

Та динамика се утврђује на основу утврђеног стања капацитета за производњу наоружања и војне опреме и постигнутих пословних резултата.

Наиме, чланом 18. прописана је обавеза доношења посебног акта министра одбране којим се ближе уређују критеријуми за оцену испуњености услова за производњу наоружања и војне опреме. На основу дефинисаних критеријума нарочито се оцењује: стање производње наоружања и војне опреме, структура и висина капитала, стање кадровске структуре, стање у области истраживања и развоја, стање објеката и опреме са аспекта капацитета, старости, својине, постојања заложног права и др., стање сировина и полупроизвода са аспекта аутономности ланца снабдевања, зависности од увоза, значаја у производњи стратешких сировина и др., технологије и техничка документација за

производњу наоружања и војне опреме, индустријска безбедност производње наоружања и војне опреме, безбедност и здравље на раду, заштита животне средине и заштита од пожара у производњи наоружања и војне опреме; способност за обезбеђење квалитета наоружања и војне опреме; резултат пословања привредног друштва у претходне три године итд.

Кроз поступак пондерисања утврђених критеријума за оцену испуњености услова за производњу наоружања и војне опреме, дефинисаће се број бодова који се може освојити и у складу са истима и распон бодова који опредељује дужину периода на који се издаје дозвола за производњу наоружања и војне опреме.

Поступак издавања дозволе је афирмативног карактера, али је механизам утврђивања периода на који се издаје дозвола ригидан јер подпада под оцену дефинисаних критеријума. Интенција закона је да се чешће контролише онај произвођач наоружања и војне опреме код кога је стање капацитета лошије и обрнуто.

Достадашња искуства су јасно указала је дужина периода преко пет година не обезбеђује континуитет праћења стања капацитета у области производње наоружања и војне опреме па свако његово продужавање може да има негативне ефекте.

- **Предлог да се чланом 16. став 2. предвиди да се након истека рока дозволе за производњу наоружања и војне опреме издаје нова дозвола, а не продужава постојећа није прихваћен.**

Образложење:

Захтев привредног друштва које је имало дозволу за производњу наоружања и војне опреме и које је аплицирало за поновно добијање дозволе, како би обезбедили континуитет у бављењу производњом наоружања и војне опреме, представља захтев за продужење периода у коме важи дозвола. Ово из разлога што су у периоду важења претходне дозволе сагледани техничко-технолошки, кадровски и други ресурси привредног друштва који су били одлучујући за издавање дозволе за производњу наоружања и војне опреме. Продужење дозволе представља сагледавање стања ресурса у складу са законом, а истовремено пружа могућност за компаративну анализу са ресурсима из периода важења дозволе чиме се утврђује стање напретка у погледу развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме.

С друге стране, код привредних друштава која први пут подносе захтев за издавање дозволе за производњу наоружања и војне опреме производни и други капацитети се сагледавају први пут и ко такви представљају полазну основу за даље праћење и упоредне анализе производног капацитета.

ПИТАЊА И НЕДОУМИЦЕ КОЈИМА СЕ ТРАЖЕ ОДГОВОРИ И ДОДАТНА ОБЈАШЊЕЊА

- **Питање у вези са чланом 9. гласи: „Да ли се став 1. односи и на предузећа Групаације?“.**

Одговор:

Став 1. члана 9. гласи „Произвођач наоружања и војне опреме који користи техничку документацију у својини Републике Србије у обавези је да изврши накнаду по основу економског искоришћавања (ројалити) за наоружање и војну опрему произведену за потребе извоза.“

У категорију произвођача наоружања и војне опреме се сврставају сва привредна друштва која су у редовном поступку прибавила дозволу за производњу наоружања и војне опреме без обзира на структуру капитала и припадност Групацији одбрамбене индустрија Србије у складу са одредбама новог закона. Сходно наведеном, члан 9. став 1. се односи на све произвођаче наоружања и војне опреме, па самим тим и на оне који припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије.

- **Захтев за појашњење појма у вези са чланом 14. став 7. и чланом 72. гласи: Појаснити појам: „Посебна организација у складу са унутрашњим актима тих органа и организација“.**

Одговор:

Појам: „Посебна организација у складу са унутрашњим актима тих органа и организација“ се односи на службе безбедности као део јединственог безбедносно-обавештајног система Републике Србије у складу са одредбама члана 3. Закона о основама уређења служби безбедности Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/2007 и 72/2012).

У циљу избегавања недоумица у тумачењу извршиће се потребне корекције у Нацрту закону на начин да се уместо термина посебна организација у складу са унутрашњим актом тих органа и организација користи термин служба безбедности.

- **У вези са чланом 18. став 2. није дата примедба већ питање које гласи: „Постоји ли акт Министарства одбране који ближе уређује критеријуме за оцену испуњености услова за производњу наоружања и војне опреме?“**

Одговор:

Акт који ближе уређује критеријуме за оцену испуњености услова за производњу наоружања и војне опреме не постоји.

Управо је одредбама члана 18. став 2. Нацрта закона о производњи и промету наоружања и војне опреме предвиђено његово доношење.

- **Захтев за појашњење појма у вези са чланом 24. став 1. гласи: Дефинисати појам: „губитак производне способности“.**

Одговор:

Чланом 24. став 1. дефинисано је да Министарство одбране доноси решење о одузимању дозволе за производњу наоружања и војне опреме уколико се утврди да је произвођач наоружања и војне опреме **изгубио производну способност.**

У ставу 2. истог члана дефинисано је да Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану одузимањем дозволе.

Чланом 48. став 1. Нацрта закона дефинисано је, да је, произвођач наоружања и војне опреме **који припада Групацији Одбрамбена индустрија Србије**, и који је као такав у

већинском државном власништву, у обавези да одржава производну способност за производњу наоружања и војне опреме у обиму и на начин утврђен:

- 1) Програм развоја капацитета за производњу наоружања и војне опреме који припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије и
- 2) Програм развоја одбрамбене технолошке и индустријске базе Републике Србије.

Програме доноси Влада на предлог Министарства одбране, у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог закона.

У делу који се односи на произвођаче наоружања и војне опреме **који не припадају Групацији Одбрамбена индустрија Србије**, дата је могућност да Министарство одбране, на основу горе наведених програма, потпише уговор којим се дефинишу обим и услови за одржавање производне способности.

Закон такође предвиђа да је произвођач наоружања и војне опреме који изгуби производну способност, из разлога који се нису могли предвидети, у обавези да о томе без одлагања обавести Министарство одбране.

Законом је остављена могућност да Министарство одбране може произвођачу наоружања и војне опреме који припада Групацији Одбрамбена индустрија Србије да одобри преоријентацију производње на друге програме, или може, изузетно, ако је то у одбрамбеном интересу Републике Србије, да уговори финансирање трошкова одржавања капацитета за производњу наоружања и војне опреме.

Сходно напред наведеном, сматрамо да не постоји потреба посебног дефинисања појма „губитак производне способности“.

- **Захтев којим се тражи у складу са чланом 32. објашњење да ли „радни однос“ укључује и лица ангажована на привремено-повременим пословима?**

Одговор:

Радни однос је појам који се регулише Законом који уређује радне односе, а не законом о производњи и промету наоружања и војне опреме. Сходно томе, одредбе Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме појам радни однос третирају на начин утврђен Законом о раду. Лица ангажована по основу уговора о привременим и повременим пословима сагласно Закону о раду не заснивају радни однос код послодавца.

ПРИМЕДБЕ И ПРЕДЛОЗИ КОЈИ ЋЕ БИТИ РАЗМОТРЕНЕ И УГРАЂЕНЕ У ЗАКОН

- У целом тексту Нацрта закона (члан 1, 3, 18, 35 и 85.) речи: „заштита на раду” у одговарајућем падежу заменити речима: „безбедност и здравље на раду“.

Образложење:

Примедбе и сугестије су прихватљиве јер обезбеђују прецизнију и правно коректнију формулацију.

- **У складу са чланом 30. став 1. План индустријске безбедности производње наоружања и војне опреме садржи:**

1) процену угрожености капацитета за производњу наоружања и војне опреме од екстерних фактора

Постоји потреба да се прецизније дефинише појам „екстерни фактор“

Образложење:

Примедба је прихватљива јер ће се кроз прецизнију и потпунију формулацију појма „екстерни фактор“ елиминисати недоумице у погледу тумачења истог.

- **У складу са чланом 35. Елаборат из става 1. овог члана садржи:**

1) План заштите и спасавања.

Постоји потреба да се прецизира појам „план заштите и спасавања“ (у случају пожара, ванредне ситуације или неке друге опасности)

Образложење:

Примедбе и сугестије су прихватљиве јер обезбеђују прецизнију и потпунију формулацију.

